ὅτι ἢ τοῖς ἐξ ἀνάγκης πραττομένοις πᾶσιν, ὅπεται λύπη· τοῖς δὲ διὰ ἐπιθυμίαν πραττομένοις, ἡδονὴ ἀκολουθεῖ. ὥστε οὐ πάσα γε ἐκ αὐτῶν τὰ δι' ἐπιθυμίαν πραττόμενα ἀκούσια, ἀλλ' ἑκούσια. διὰ πάλιν δηλος λόγος τῆς τάξεως ἐναντεῖ, ὁ ὅτι τῇ ἀκρασίᾳ. εἰδεὶς γὰρ, φησὶν, πράττει ἑκὼν τὰ κακά, εἰδὼς ὅτι κακά ἐστιν. διὰ μὲν, φησὶν, ὅ γε ἀκρατὴς εἰδὼς ὅτι ταῦτα φαῦλά ἐστιν, ὅμως πράττει, καὶ κατ' ἐπιθυμίαν γε πράττει· ἐκ ἄρα ἑκών· αἰαλιαζόμενος ἄρα. ἐνταῦθα πάλιν ὁ αὐτὸς λόγος ἀπαντήσεται. καὶ γὰρ εἰ κατ' ἐπιθυμίαν, ἐκ ἐξ ἀνάγκης. τῇ γὰρ ἐπιθυμίᾳ, ἡδονὴ ἀκολουθεῖ· τὰ δὲ δι' ἡδονὴν, ἐκ ἐξ ἀνάγκης. καὶ δηλῶς τοῦτ' ἂν γένοιτο σῦλον, ὅτι ὁ ἀκρατὴς ἑκὼν πράττει. οἱ μὲν γὰρ ἀδικοῦντες, ἑκόντες ἀδικοῦσιν· οἱ δὲ ἀκρατεῖς, ἀδικοι καὶ ἀδικοῦσιν· ὥστε ὁ ἀκρατὴς ἑκὼν ἂν πράττοι τὰ κατὰ ἀκρασίαν.

Κεφάλαιον ιθ.

Ἀλλὰ πάλιν δηλος λόγος ἐνδυπαθεῖ, ὃς φησιν οὐκ ἑκούσιον εἶναι. ὁ γὰρ ἐγκρατὴς ἑκὼν πράττει τὰ κατὰ τὴν ἐγκράτειαν. ἐπαινεῖται γὰρ ἐπαινοῦνται ὅτι τοῖς ἑκουσίοις. εἰ δὲ ἐστι τὸ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν ἑκούσιον, τὸ παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν ἀκούσιον. ὁ δὲ ἐγκρατὴς παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν πράττει. ὥστε ὁ ἐγκρατὴς οὐκ ἑκὼν ἂν εἴη ἐγκρατής· ἀλλ' οὐ δικαίως. οὐδὲ ἄρα τὸ κατὰ ἐπιθυμίαν ἑκούσιόν ἐστι· πάλιν ὅτι τὸ κατὰ τὸν θυμὸν ὁμοίως. οἱ γὰρ αὐτοὶ λόγοι, οἱ περὶ καὶ κατὰ τῆς ἐπιθυμίας, ἁρμόσουσιν· ὥστε τὴν ἀπορίαν ποιήσουσιν. ἔστι δὲ ἀκρατὴς καὶ ἐγκρατὴς ὀρθῶς εἰπεῖν. ἔτι λοιπὸν ἐστὶ σκέψασθαι, ἂν διελόμεθα, ἡ βούλησις, πρὸς τὸ ἐπισκέψασθαι εἰ ἐστιν ἑκούσιον. δηλὰ μὲν οἱ γε ἀκρατεῖς ἐφ' ἃ ὁρμῶσι, ταῦτα τέως βούλονται. πράττουσιν ἄρα οἱ ἀκρατεῖς τὰ φαῦλα βυλόμενοι. ἑκὼν δέ γε οὐθεὶς τὰ κακὰ εἰδὼς πράττει, ὅτι κακά ἐστιν. ὁ δὲ ἀκρατὴς, εἰδὼς τὰ κακὰ, ὅτι κακὰ, πράττει βουλόμενος. ἐκ ἄρα ἑκών. οὐδὲ ἡ βούλησις ἄρα ἑκούσιός ἐστιν. ἀλλ' ἔοικε ὁ λόγος αἱρεῖ ἀκρασίαν, καὶ τὸν ἀκρατῆ. εἰ γὰρ μὴ ἑκὼν, ἐκ ἐστι φαυλος· ἀλλ' ἔστιν ὁ ἀκρατὴς φαυλος· ἑκὼν ἄρα· ἡ ἄρα βούλησις ἑκούσιον. ἐπεὶ οὖν λόγοι τινὲς ἐναντίοι φαίνονται, σαφέστερον λεκτέον περὶ τοῦ ἑκουσίου.

Atqui vbi subest agentibus aliqua necessitas, dolor consequitur. Verùm ex cupiditate agentes, voluptas comitatur: proinde hoc pacto non erit ex cupiditate agere quippiam inuitè, sed sponte. Cæterùm ratio est alia, quæ huic aduersatur, quæ est de incontinentia: Neque enim, inquiunt, sponte mala peragit, qui sciat mala esse: verùm qui incontinens est, scit ea esse improba: agit tamen quippe cupiditate illectus agit. non ergo sponte sua: coactus ergo est. Hic verò eadem occurrit ratio. Nam si ex cupiditate, non ex necessitate: cupiditatem enim voluptas comes consequitur: sed quæ ex voluptate, non possis dicere ex necessitate. Sed & alia ratione manifestum est, incontinentem sponte agere *si incontinenter* agat. quandoquidem qui afficiunt iniuria, vltro afficiunt iniuria. Atqui incontinentes iniusti sunt, atque iuiuria afficiunt: incontinens ergo in incontinentiam sponte delabitur.

CAPVT XIIII.

VErumenimuero alia iterum ratio aduersatur, non esse voluntarium affirmans. Continens siquidem laudatur, quòd sponte continenter agat. Laudantur autem illa quæ sponte fiunt. Quòd si ex cupiditate sponte agitur, quod cupiditati aduersatur, inuitum erit. Atqui continens cupiditati aduersatur, continenter agens. Continens ergo, præter voluntatem fuerit continens. Verùm hoc non videtur. Non ergo id, quod ex cupiditate est: voluntarium est. Rursus idem est in eis, quæ ira fiunt: eædem nanque hic quas de cupiditate diximus rationes conueniunt, & perinde dubitationem mouent. Possumus enim iræ quoque tam continentes esse, quàm incontinentes. Restat species residua appetituum (vi in distributione posuimus) voluntas, vt an sit in sponte nostra sita videamus. Atqui incontinentes, quatenus impelluntur, eatenus volunt. Agunt igitur incontinentes mala, volentes. Sponte autem nemo mala agit, vbi sciat esse mala: at incontinens mala agit, quæ scit ipse esse mala, non ergo sponte sua agit. nec voluntas igitur ipsa sponte suscipitur. Hæc planè tollit oratio incontinentiam, & incontinentem. Nam si non sponte agit, vituperari non debet. Atqui meritò vituperatus incontinens: sponte sua ergo talis est, & voluntas igitur sponte suscipitur. Cùm sint itaque contrariæ quædam rationes, magis perspicuè de eo quod sponte fit differendum est.